

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Εικαστικές Τέχνες και Τοπίο: Προσεγγίσεις του φυσικού και αστικού χώρου»

(Visual Arts and Landscape: Approaches to Natural and Urban Space)

«Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης» (Contemporary Approaches to Art Education)

Διπλωματική Εργασία

Ηχοπορτρέτα: Υβριδικές (μη)ομιλούμενες μορφές

του

Τσαντίδης Αλέξανδρος

A.E.M.

26

Επιβλέπων καθηγητής: Φίλιππος Καλαμάρας Επίκουρος Καθηγητής

Εξεταστές: Σοφία Παπαδοπούλου Επίκουρη Καθηγήτρια

Ζωή Γοδόση Επίκουρη Καθηγήτρια

Φλώρινα, 2023

Copyright © Τσαντίδης Αλέξανδρος, 2023

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτική ή ερευνητικής φύσης, υπό τη προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Τσαντίδης Αλέξανδρος

A.E.M.: 26

Ηλεκτρονική διεύθυνση: comic_goa@hotmail.com

Έτος εισαγωγής: 2020-2021

Κατεύθυνση: Σύγχρονες Προσεγγίσεις στη Διδακτική της Τέχνης (Contemporary Approaches to Art Education)

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: Ηχοπορτρέτα: Υβριδικές (μη)ομιλούμενες μορφές

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον προορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι τη συγγραφέα.

Περιεχόμενα

- Περίληψη 5
- Λέξεις Κλειδιά 6
- Εισαγωγή 7
- Η έρευνα 8-9
- Εξπρεσιονιστές και άλλοι ζωγράφοι σε συνεργασίες με μουσικούς 10-15
- Το σκεπτικό, η ιδέα, η διαδικασία, το χρονικό 16-18
- Η Ζωγραφική 18-19
- Ζωγραφική Εξπρεσιονισμός Παραμορφώσεις 19
- Οι ηχογραφήσεις 20-22
- Παρουσίαση έργων 22-23
- Ο Ήχος των πορτρέτων 23
- Επεξεργασία του ήχου 23
- Η φιλοσοφία 24
- Πως βλέπει την Τέχνη 24
- Η ζωγραφική για τον καλλιτέχνη 24
- Ο Ήχος για τον καλλιτέχνη 24-25
- Ο συνδυασμός ζωγραφικής και ήχου 25
- Διδασκαλία-διδακτική 26
- Συμπεράσματα 27
- Βιβλιογραφία 28-29

-Περίληψη

Στο παρόν κείμενο θα αναφερθούμε στα ηχοπορτρέτα τα οποία είναι ζωγραφικά πορτρέτα που συνοδεύονται από τον ήχο της δημιουργίας τους. Οι ήχοι και η επεξεργασία τους μπορεί να είναι προηχογραφημένοι ή να γίνεται ζωντανή επεξεργασία των ήχων των υλικών ζωγραφικής που παράγονται τα έργα. Θα αναφερθούμε στο σκεπτικό και την ιδέα δημιουργίας τους, στη ζωγραφική και τον εξπρεσιονισμό. Το τρόπο που έγιναν οι ηχογραφήσεις και η επεξεργασία του ήχου. Τη φιλοσοφία και τη σκέψη γύρω από την ιδέα. Τι είναι για τον καλλιτέχνη η ζωγραφική, αλλά και ο ήχος. Ακόμη το γιατί γίνεται ο συνδυασμός των δύο τεχνών. Αναφορά στην έρευνα γύρω από αντίστοιχες συνεργασίες. Εξπρεσιονιστές και άλλοι ζωγράφοι σε συνεργασίες με μουσικούς. Τέλος αναφερόμαστε στη διδακτική της διαδικασίας στα σχολεία.

Λέξεις Κλειδιά

Ηχοπορτρέτα: Είναι ζωγραφικά πορτρέτα που συνοδεύονται από τον ήχο της δημιουργίας τους. Κατά τη διάρκεια της ζωγραφικής δημιουργίας υπάρχουν μικρόφωνα τα οποία καταγράφουν τους ήχους των υλικών (πινέλα, πανί, χρώματα, κάρβουνα και άλλα). Το τελικό έργο είναι ένα ζωγραφικό πορτρέτο μαζί με τον ήχο του ο οποίος φέρει κάποιες επεξεργασίες.

Live electronics: Η ζωντανή ηλεκτρονική μουσική είναι μια μορφή μουσικής που μπορεί να περιλαμβάνει παραδοσιακές ηλεκτρονικές συσκευές παραγωγής ήχου, τροποποιημένα ηλεκτρικά μουσικά όργανα, υπολογιστές. ("Live electronic music", n.d)

Ήχος: Όταν αναφερόμαστε στους ήχους των Ηχοπορτρέτων, αναφερόμαστε στους ήχους των υλικών ζωγραφικής που χρησιμοποιούνται κάθε φορά, αλλά και την επεξεργασία αυτών.

Granular synthesis: Η Granular Synthesis είναι μια τεχνική ηχητικής σύνθεσης που εστιάζει στην δημιουργία ήχων μέσω της επεξεργασίας και της ενδοδιαίρεσης μικρών ηχητικών φορέων, γνωστών ως "κόκκους" (grains). Κάθε κόκκος αντιπροσωπεύει ένα μικρό κομμάτι ήχου, συνήθως με διάρκεια μόλις μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες χιλιοστά του δευτερολέπτου. Αυτοί οι κόκκοι μπορούν να επεξεργαστούν, να ανακαταταχθούν, να επαναληφθούν, να επεκταθούν ή να συνθέσουν με διάφορους τρόπους για να δημιουργήσουν πολύπλοκους ήχους. Κάθε κόκκος μπορεί να περιέχει πληροφορίες για τη συχνότητα, την ένταση, τη διάρκεια και την χρονική τοποθέτηση του ήχου. Με τη χρήση της Granular Synthesis, είναι δυνατόν να δημιουργηθούν πολύπλοκοι ήχοι, από αφηρημένα και πειραματικά μέχρι οργανικά και φυσικά. Επίσης, μπορούν να επιτευχθούν ενδιαφέρουσες ηχητικές μεταμορφώσεις και διαμορφώσεις που είναι δύσκολο ή αδύνατο να επιτευχθούν με άλλες τεχνικές σύνθεσης. Η Granular Synthesis έχει ευρεία εφαρμογή στον τομέα της ηχητικής τέχνης, της μουσικής παραγωγής, των ηχητικών σχεδίων για ταινίες, των ηχητικών εφέ και πολλών άλλων πεδίων. ("Granular synthesis", n.d.)

Εισαγωγή

Η ζωγραφική έχει ήχο; Γίνεται να έχουμε ένα ζωγραφικό έργο με ήχο; Αν ναι ποιος θα μπορούσε να είναι αυτός ο ήχος; Ένας ζωγράφος και ένας μουσικός μπορούν να εκπέμψουν τα ίδια συναισθήματα με τις τέχνες τους; Αυτά τα ερωτήματα απασχόλησαν την έρευνα και τη δημιουργία των έργων.

Ηχοπορτρέτα: Είναι ζωγραφικά πορτρέτα που συνοδεύονται από τον ήχο της δημιουργίας τους. Κατά τη διάρκεια της ζωγραφικής διαδικασίας υπάρχουν μικρόφωνα τα οποία καταγράφουν τους ήχους των υλικών (πινέλα, πανί, χρώματα, κάρβουνα και άλλα) και τη χειρονομία του καλλιτέχνη. Το τελικό έργο είναι ένα ζωγραφικό πορτρέτο μαζί με τον ήχο του, ο οποίος φέρει κάποιες επεξεργασίες. Τα πορτρέτα έχουν εξπρεσιονιστικό χαρακτήρα βασισμένα σε βιωματικές καταστάσεις και παραμορφωμένα σύμφωνα με της ανάγκες του καλλιτέχνη. Τα ηχητικά μέρη που συνοδεύουν κάθε έργο έχουν μία διαφορετική επεξεργασία, παρόλα αυτά όλοι οι ήχοι που ακούγονται είναι μέρος των πραγματικών ήχων που φέρουν παραμόρφωση.

Η πειραματική αυτή προσέγγιση είναι μια ανάγκη μου για εξερεύνηση του μουσικού χώρου της ζωγραφικής χειρονομίας. Στο πειραματικό αυτό ταξίδι συνέβαλαν οι μουσικές αναζητήσεις του Παύλου Βάκαλου.

Η έρευνα

Ανάλυση της Έρευνας στο Θεωρητικό Πλαίσιο για μία Παράσταση Ζωγραφικής με Στοιχεία Εξπρεσιονισμού και Ζωντανής Μουσικής με "Live Electronics" και Τεχνικές Granular Synthesis

Η παράσταση τέχνης που συνδυάζει τη ζωγραφική με τη ζωντανή μουσική αποτελεί ένα πεδίο δημιουργίας που εξερευνά τις δυνατότητες της τέχνης στην εποχή της τεχνολογίας. Μια ενδιαφέρουσα πτυχή αυτής της συνάντησης τέχνης και τεχνολογίας είναι η χρήση της "ζωντανής ηλεκτρονικής" μουσικής με τεχνικές granular synthesis. Αυτή η έρευνα εστιάζει στην ανάλυση του θεωρητικού πλαισίου που αφορά αυτήν την παράσταση και τις αισθητικές διαστάσεις που συνδέονται με τον εξπρεσιονισμό.

Θεωρητικό Πλαίσιο

1.Ο εξπρεσιονισμός στη ζωγραφική: Ο εξπρεσιονισμός αναπτύχθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα ως μια αντίδραση ενάντια στον ακαδημαϊκό ρεαλισμό. Αναζητούσε να εκφράσει τα συναισθήματα και τις εσωτερικές καταστάσεις του καλλιτέχνη μέσα από τον καμβά. Οι καλλιτέχνες επεδίωξαν να αποδώσουν τα συναισθήματα με έντονα χρώματα, έντονες γραμμές και αντιστροφή της προοπτικής. Στο πλαίσιο της παράστασης, η ζωγραφική εξπρεσιονιστικού χαρακτήρα μπορεί να αναδείξει τα συναισθήματα και την ενέργεια του έργου (Wolf-Dieter Dube, 1977, σ.7).

2.Ζωντανή μουσική και "Live Electronics": Η χρήση της ζωντανής μουσικής σε συνδυασμό με τη ζωγραφική δημιουργεί μια αλληλεπίδραση ανάμεσα σε διάφορες μορφές τέχνης. Η "ζωντανή ηλεκτρονική" μουσική αναφέρεται στην χρήση ηλεκτρονικών οργάνων και εφέ κατά τη διάρκεια μιας ζωντανής εκτέλεσης. Η τεχνολογία granular synthesis είναι μια τεχνική που επιτρέπει τη δημιουργία ήχων με τη χρήση μικρών κομματιών ήχου, τα οποία επεξεργάζονται και επανασυνθέτουν σε νέους ήχους. Αυτή η τεχνική μπορεί να προσδώσει έναν πειραματικό και εκφραστικό χαρακτήρα στη μουσική παράσταση.

3.Αισθητικές διαστάσεις: Η συνύπαρξη της ζωγραφικής και της μουσικής στο πλαίσιο αυτής της παράστασης μπορεί να ενισχύσει τις αισθητικές διαστάσεις του έργου. Ο εξπρεσιονισμός στη ζωγραφική επιτρέπει στον καλλιτέχνη να εκφράσει τα συναισθήματα και την ατομική εμπειρία μέσω του χρώματος, της κίνησης και της υφής. Η ζωντανή μουσική, από την άλλη πλευρά, μπορεί να προσφέρει μια προαιρετική υπόσταση και ένταση στην εμπειρία του θεατή, δημιουργώντας μια αμφίδρομη αλληλεπίδραση ανάμεσα στα οπτικά και ακουστικά στοιχεία (Sohee Kim, 2011, σ.11).

Κατά την ανάλυση αυτής της παράστασης, είναι σημαντικό να εξετάσουμε τον ρόλο της τεχνολογίας. Η χρήση των "Live Electronics" και των τεχνικών granular synthesis προσφέρει νέες δυνατότητες στη δημιουργία ήχων και στην αλληλεπίδραση μεταξύ της μουσικής και της ζωγραφικής. Οι καλλιτέχνες μπορούν να δημιουργήσουν πειραματικούς ήχους που συνοδεύουν και αλληλεπιδρούν με τις εικαστικές δημιουργίες τους, δημιουργώντας ένα πολυδιάστατο και πολυαισθητικό περιβάλλον για το κοινό.

Επιπλέον, η παράσταση αυτή μπορεί να ανοίξει νέους δρόμους για την αναζήτηση της συνεργασίας μεταξύ καλλιτεχνών από διάφορους τομείς. Η συνύπαρξη της ζωγραφικής και της μουσικής δημιουργεί μια διεπιστημονική προσέγγιση όπου οι καλλιτέχνες μπορούν να επηρεάζονται και να εμπνέονται από τις δημιουργίες ο ένας του άλλου.

Η παράσταση ζωγραφικής με στοιχεία εξπρεσιονισμού και ζωντανής μουσικής με "Live Electronics" και τεχνικές granular synthesis ανοίγει νέους ορίζοντες στην τέχνη και την αισθητική εμπειρία. Οι διάφορες αισθητικές διαστάσεις που συνδέονται με την εξπρεσιονιστική ζωγραφική και τη ζωντανή μουσική μπορούν να συνδυαστούν με τη χρήση της τεχνολογίας, δημιουργώντας ένα εκρηκτικό και εκφραστικό περιβάλλον για το κοινό. Η προοπτική αυτή ανοίγει πόρτες για νέες ερευνητικές και δημιουργικές προσεγγίσεις, προωθώντας την ανταλλαγή ιδεών και τη συνεργασία ανάμεσα σε καλλιτέχνες από διάφορους τομείς. Η ανάλυση αυτή του θεωρητικού πλαισίου παρέχει μια βάση και μια κατανόηση των αισθητικών, τεχνολογικών και δημιουργικών πτυχών που συνδέονται με αυτήν την παράσταση.

Τέλος, η παράσταση ζωγραφικής με στοιχεία εξπρεσιονισμού και ζωντανής μουσικής με "Live Electronics" και τεχνικές granular synthesis αναδεικνύει τη δύναμη και την επιρροή της τέχνης στην ανθρώπινη εμπειρία. Αυτή η συνδυασμένη παράσταση προκαλεί συναισθηματικές, αισθητικές και πνευματικές αντιδράσεις, επιτρέποντας στο κοινό να βυθιστεί σε έναν κόσμο εκφραστικής τέχνης και καινοτομίας.

Συνοψίζοντας, η παράσταση ζωγραφικής με στοιχεία εξπρεσιονισμού και ζωντανής μουσικής με "Live Electronics" και τεχνικές granular synthesis είναι ένα πεδίο που συνδυάζει την τέχνη και την τεχνολογία με σκοπό να δημιουργήσει μια πλούσια και πολυδιάστατη αισθητική εμπειρία. Η ανάλυση του θεωρητικού πλαισίου αποκαλύπτει τη σημασία της εξερεύνησης αυτής της σύνδεσης τέχνης και τεχνολογίας και προσφέρει μια βάση για περαιτέρω έρευνα και δημιουργία στον τομέα αυτό (Michael Nyman, 1999, σ.193).

Εξπρεσιονιστές και άλλοι ζωγράφοι σε συνεργασίες με μουσικούς

Ο εξπρεσιονισμός, ως κίνημα στη ζωγραφική που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού του 20ου αιώνα, διακρίνεται για την έντονη έκφραση συναισθημάτων, την εντυπωσιακή χρήση χρωμάτων και την αφηρημένη αναπαράσταση του πραγματικού κόσμου. Οι εξπρεσιονιστές ζωγράφοι εξερευνούσαν την ψυχολογία, τις εσωτερικές συγκρούσεις και τις ανθρώπινες σχέσεις μέσα από τις έργα τους, προσπαθώντας να αποτυπώσουν τις διάφορες πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης.

Η ανεξάρτητη και έντονη φύση του εξπρεσιονιστικού κινήματος οδήγησε σε συνεργασίες με άλλους καλλιτέχνες και δημιουργούς άλλων μορφών τέχνης, όπως μουσικούς και άτομα που επεξεργάζονται ήχους. Οι συνεργασίες αυτές ενίσχυαν τη δημιουργικότητα των εμπλεκόμενων, επεκτείνοντας την επιρροή και την έκφρασή τους μέσα από τη σύνθεση διαφορετικών καλλιτεχνικών τεχνικών.

Οι εξπρεσιονιστές συνεργάστηκαν στενά με τους μουσικούς και με άτομα που επεξεργάζονται ήχους, καθώς η μουσική αποτελεί μία από τις πλέον παθιασμένες και αφηρημένες μορφές τέχνης. Οι μουσικοί, μέσα από τις συνθέσεις τους, μπορούσαν να αποτυπώσουν τα ίδια συναισθήματα και τις έντονες εκφράσεις που αναζητούσαν οι εξπρεσιονιστές ζωγράφοι. Η συνύπαρξη της εικαστικής τέχνης με τη μουσική δημιούργησε ένα ενιαίο και εκφραστικό πεδίο, καθιστώντας δυνατή την αλληλεπίδραση των δύο μορφών τέχνης. Οι εξπρεσιονιστές ζωγράφοι είχαν επίσης την τάση να συνεργάζονται με καλλιτέχνες άλλων μορφών έκφρασης. Η τέχνη του ήχου μπορούσε να αποτελέσει μία εναλλακτική προσέγγιση για να διασταυρωθούν οι έννοιες και οι συναισθηματικές εκφράσεις που προέρχονταν από τον πίνακα στην οπτική και ακουστική μορφή. Αυτό μπορούσε να δημιουργήσει ένα δυναμικό περιβάλλον, όπου οι δύο καλλιτέχνες θα συνεργάζονταν για να δώσουν ζωή και νόημα στα έργα τους.

Παραδείγματα συνεργασίας ζωγράφων και μουσικών.

Συνεργασίες μεταξύ ζωγράφων και μουσικών έχουν αποτελέσει σημαντικά παραδείγματα δημιουργικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο διαφορετικών τεχνών.

Ένας από τους πιο εμβληματικούς συνδυασμούς είναι αυτός του ζωγράφου Gustav Klimt με τον μουσικό Gustav Mahler. Ο Klimt, μέσα από τα έργα του, εστίασε στην εντυπωσιακή αναπαράσταση της γυναικείας μορφής και των ανθρώπινων συναισθημάτων, ενώ ο Mahler με τις συμφωνίες του αναδείκνυε διαδικασίες και προσεγγίσεις που αντανακλούν τις ενδοσκοπήσεις των έργων του Klimt.

Ο Wassily Kandinsky και ο Arnold Schoenberg: Ο Kandinsky, ένας από τους πρωτοπόρους της αφηρημένης ζωγραφικής και του εξπρεσιονισμού, συνεργάστηκε με τον αυστριακό συνθέτη Arnold Schoenberg. Ο Schoenberg, ένας από τους πρωτοπόρους της δωδεκαφωνίας στη μουσική, δημιούργησε το έργο "Begleitungsmusik zu einer Lichtspielszene" (Μουσική Συνοδεία για Σκηνή Φωτογραφικών Εικόνων) εμπνευσμένο από τις αφηρημένες ζωγραφικές του Kandinsky. Η μουσική αυτή συνθέτηκε για να συνοδεύσει μια προβολή φωτογραφικών εικόνων του Kandinsky, ενώ οι δύο καλλιτέχνες αντάλλαξαν ιδέες για την εξερεύνηση νέων τρόπων έκφρασης στις τέχνες τους.

Μια ακόμη ενδιαφέρουσα συνεργασία αφορά τον μουσικό και συνθέτη Erik-Alfred Leslie Satie και τους Francis-Marie Martinez de Picabia και Marcel Duchamp. Η μουσική για το σουρεαλιστικό μπαλέτο Παύση (Relache) των Francis Picabia και Marcel Duchamp και για το φιλμ Διάλειμμα (Entr'acte) σε σκηνοθεσία του Rene Clair. Όλοι οι συντελεστές της παράστασης έκαναν ό,τι μπορούσαν για να προκαλέσουν το κοινό. Ωστόσο ο Satie έλεγε: «Προτιμώ να τους ακούω να φωνάζουν παρά να χειροκροτούν». Ο Satie, γνωστός για τις πειραματικές μελωδίες του και την προχωρημένη ορχηστρική τεχνική του, προσέδιδε ένταση και συναίσθημα στα έργα του. (Erik Satie, 2023)

Ο Emil Nolde και η ηχητική επεξεργασία: Ο εξπρεσιονιστής ζωγράφος Emil Nolde, γνωστός για τη φωτεινή και έντονη χρήση των χρωμάτων, ενδιαφερόταν για την αλληλεπίδραση της τέχνης με την ηχητική τέχνη. Ένα παράδειγμα είναι η δουλειά του "Unpainted Pictures" (Μη ζωγραφισμένες Εικόνες), όπου συνεργάστηκε με έναν ηχητικό καλλιτέχνη για να δημιουργήσει ηχητικούς τοίχους που συνοδεύουν τα έργα του. Ο συνδυασμός των έντονων χρωμάτων του Nolde με την αφηρημένη ηχητική επεξεργασία προσέδιδε νέες διαστάσεις στην ερμηνεία των έργων του. (Prof. Dr Thomas Knubben, Tilman Osterwold, 2000)

Ο Ernst Ludwig Kirchner και Alban Berg. Ο Γερμανός εξπρεσιονιστής ζωγράφος Ernst Ludwig Kirchner συνεργάστηκε με τον αυστριακό συνθέτη Alban Berg. Ο Berg έγραψε το μουσικό τρίο "Lyrische Suite" (Λυρικό Τρίο) με βάση τα έργα του Kirchner και ειδικότερα τη συγκεκριμένη σειρά πίνακα "Straßenszenen" (Οδοσκηνές). Η μουσική του Berg αποτύπωσε την ένταση και το πάθος των πινάκων του Kirchner, προσθέτοντας νέες πτυχές στην καλλιτεχνική εμπειρία.

Paul Sérusier και Claude Debussy: Ο Paul Sérusier, ήταν μέλος του κινήματος των Ναμπί (Nabi). Ο Sérusier δημιούργησε έργα που περιλάμβαναν έντονα χρώματα και αφηρημένα στοιχεία, αντιπροσωπεύοντας τη φιλοσοφία του κινήματος. Τα έργα του τράβηξαν την προσοχή του συνθέτη Claude Debussy, που είχε ισχυρές αφηρημένες και εντυπωσιακές τάσεις στη μουσική του. Αυτή η συνάντηση οδήγησε τον Debussy να εμπνευστεί από τα έργα

και να δημιουργήσει το κομμάτι του για πιάνο "Εικόνες" (Images), που παρουσιάζει μία παρόμοια αφηρημένη και εκφραστική προσέγγιση.

Ernst Ludwig Kirchner και οι Die Brücke με τον Arnold Schoenberg. Ο Ernst Ludwig Kirchner ήταν ένας από τους ιδρυτές του κινήματος Die Brücke, μιας ομάδας εξπρεσιονιστών καλλιτεχνών στην Γερμανία. Οι καλλιτέχνες αυτής της ομάδας αναζητούσαν νέους τρόπους έκφρασης μέσω της τέχνης και της μουσικής. Το 1909, ο Kirchner και άλλα μέλη της Die Brücke ήρθαν σε επαφή με τον αυστριακό συνθέτη Arnold Schoenberg, που αργότερα θα εξελιχθεί σε έναν από τους σημαντικότερους μουσικούς της σειραϊκής μουσικής. Οι εξπρεσιονιστές και ο Schoenberg συνεργάστηκαν στη διάρκεια πολλών εκδηλώσεων και παραστάσεων, ένας από τους πιο διάσημους συνδυασμούς τους ήταν το έργο του Schoenberg, "Πέντε Τραγούδια για φωνή και πιάνο" (Fünf Orchesterstücke), που ενέπνευσε τον Kirchner να δημιουργήσει μία σειρά από έργα με τίτλο "Πέντε Πορτρέτα για τους Πέντε Συνθέτες" (Fünf Porträts der fünf Komponisten).

Ο Caspar David Friedrich και ο Ludwig van Beethoven. Ο Γερμανός ζωγράφος Caspar David Friedrich, ένας από τους πρωτοπόρους του ρομαντισμού, έχει δημιουργήσει μια σειρά από τοπία που αποπνέουν μια μυστηριακή και μελαγχολική ατμόσφαιρα. Ο Ludwig van Beethoven, εξίσου έντονα παθιασμένος μουσικός, επικεντρώθηκε στη δημιουργία συμφωνιών και πιάνου και αναγνωρίζεται ως ένας από τους μεγαλύτερους συνθέτες της κλασικής μουσικής. Η συνεργασία αυτών των δύο καλλιτεχνών θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα πρωτότυπο πολιτιστικό έργο, όπου οι πνευματικές τους δημιουργίες θα αλληλεπιδρούσαν για να δημιουργήσουν ένα εμπνευσμένο αποτέλεσμα.

Ο Henri Matisse και ο Claude Debussy. Ο Γάλλος ζωγράφος Henri Matisse ήταν ένας από τους πρωτοπόρους της εναλλακτικής και φωτεινής χρωματικής παλέτας. Ο Claude Debussy, από την άλλη πλευρά, ήταν ένας από τους πιο επιδραστικούς συνθέτες της αρχής του 20ου αιώνα, με τις εναλλακτικές και ατμοσφαιρικές μουσικές του συνθέσεις. Η συνεργασία αυτών των δύο μεγάλων δημιουργών θα μπορούσε να προκαλέσει μια συναρπαστική διαστρωμάτωση της τέχνης, με την ενοποίηση των ζωγραφικών συνθέσεών τους με τη μουσική που θα ανταποκρινόταν στις χρωματικές και συναισθηματικές αντιλήψεις του Matisse.

Η Eva Hesse και ο Louis Armstrong. Η Eva Hesse, μια ζωγράφος από τη Γερμανία, έμεινε γνωστή για τα αφηρημένα γλυπτά της και τις οργανικές της δημιουργίες. Ο Louis Armstrong, ο πασίγνωστος τρομπετίστας και τραγουδιστής από τη Νέα Ορλεάνη, επινόησε την αυθεντική και έντονη μουσική του τη δεκαετία του '20, διαμορφώνοντας την τζαζ ως είδος.

Στη σύγχρονη εποχή, οι συνεργασίες μεταξύ ζωγράφων και μουσικών συνεχίζουν να είναι ζωντανές και εμπνευστικές. Τα παραδείγματα που ακολουθούν αντικατοπτρίζουν μερικές από τις σύγχρονες συνεργασίες που αναδεικνύουν τον πλούτο της διασταύρωσης των τεχνών:

Anselm Kiefer και Ólafur Arnalds: Ο Γερμανός ζωγράφος και γλύπτης Anselm Kiefer συνεργάστηκε με τον Ισλανδό μουσικό και συνθέτη Ólafur Arnalds. Ο Kiefer, γνωστός για τις αφηρημένες εντυπωσιακές του παραστάσεις, ενέπνευσε τον Ólafur Arnalds να δημιουργήσει μουσικές που αποτυπώνουν τις πολυσύνθετες εικαστικές εικόνες των έργων του. Η συνεργασία τους αποτέλεσε ένα εντυπωσιακό σύμπλεγμα καλλιτεχνικών αναφορών και ενέπνευσε το κοινό να ανακαλύψει τις διάφορες ψυχολογικές στρώσεις του έργου τους.

Georgia Totto O'Keeffe & Nils Frahm. Η μοντέρνα ζωγράφος Georgia O'Keeffe συνεργάστηκε με τον Γερμανό πιανίστα και συνθέτη Nils Frahm. Η O'Keeffe, μέσα από τις εκφραστικές της πινελιές, εξερευνούσε την ανθρώπινη ψυχή και την ασταμάτητη ροή του χρόνου. Ο Frahm με τις πιανιστικές του ερμηνείες πρόσφερε συμπάρσταση στην κοσμογονία των εικόνων της και ενέπνευσε το κοινό να ερευνήσει τη συμπλοκή των δύο τεχνών.

Η Akiko Nakayama είναι μια εξαιρετική, γιαπωνέζα ζωγράφος που έχει συνεργαστεί με διάσημους μουσικούς δημιουργώντας εξαιρετικές εικαστικές δημιουργίες που συνδυάζουν την τέχνη και τη μουσική. Οι συνεργασίες της περιλαμβάνουν τον Ryuichi Sakamoto, τον πολυτάλαντο μουσικό που έχει συνεργαστεί με τη Nakayama σε διάφορα έργα. Η Akiko Nakayama δημιουργεί μοναδικές ζωγραφικές παραστάσεις που αντανακλούν τη μουσική σε κάθε της έκφανση, από την κλασική μέχρι την ηλεκτρονική. Το έργο της συνδυάζει τον χρωματικό πλούτο, την αφηρημένη αισθητική και την εκφραστική δύναμη. Με τις μουσικές συνεργασίες της, η Nakayama δημιουργεί έναν μοναδικό συνδυασμό της τέχνης και της μουσικής, προσφέροντας στο κοινό μια πολυδιάστατη εμπειρία.

Αυτά τα παραδείγματα δείχνουν πώς οι ζωγράφοι σήμερα βρίσκουν έμπνευση και δημιουργική αλληλεπίδραση συνεργαζόμενοι με μουσικούς και άτομα επεξεργασίας ήχου. Αυτές οι συνεργασίες συμβάλλουν στην εμπλουτισμένη ανταλλαγή ιδεών και τεχνικών μεταξύ διαφορετικών καλλιτεχνικών πεδίων. Επιπλέον, διευρύνουν το κοινό των δύο τεχνών, επιτρέποντας στους θεατές να ανακαλύψουν και να βιώσουν την τέχνη από νέες και πρωτοποριακές οπτικές.

Η σύγχρονη τεχνολογία έχει επίσης επιτρέψει την ενίσχυση αυτών των συνεργασιών μεταξύ ζωγράφων και μουσικών. Η ψηφιοποίηση της τέχνης και η χρήση ψηφιακών μέσων έχουν ανοίξει νέους ορίζοντες στην εναλλακτική δημιουργία και αλληλεπίδραση. Οι ζωγράφοι μπορούν να συνεργαστούν με ηλεκτρονικούς μουσικούς για να δημιουργήσουν πολυσύνθετες και ατμοσφαιρικές εμπειρίες τέχνης.

Επιπλέον, οι συνεργασίες με μουσικούς έθεσαν τις βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη των τεχνών. Οι καλλιτέχνες αντάλλαξαν ιδέες, τεχνικές και τεχνολογία, διευρύνοντας τις δυνατότητες της δημιουργίας και προωθώντας την καινοτομία. Έτσι, οι συνεργασίες αυτές είχαν μακροχρόνιες επιδράσεις στον τομέα της τέχνης και της μουσικής. Ωστόσο, πέρα από την καλλιτεχνική πρόοδο, οι συνεργασίες αυτές ενίσχυαν και την κοινότητα των δημιουργών. Η αλληλεπίδραση και ο διάλογος μεταξύ διαφορετικών καλλιτεχνών ενέπνευσε αμοιβαία και έδωσε τη δυνατότητα να αντληθούν νέες προοπτικές και ιδέες.

Τέλος, οι συνεργασίες αυτές έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν την κοινωνία και να προωθήσουν κοινωνικά μηνύματα μέσω της τέχνης και της μουσικής. Μέσα από τα έργα τους, οι καλλιτέχνες μπορούν να αναδείξουν κοινά θέματα, όπως το περιβάλλον, οι πολιτισμικές ταυτότητες, οι κοινωνικές ανισότητες, και πολλά άλλα, κινητοποιώντας το κοινό για πιο βαθιές συζητήσεις και αναθεωρήσεις.

Συνοψίζοντας, οι εκπροσωπηστές ζωγράφοι συνεχίζουν να αναζητούν νέους τρόπους έκφρασης και έμπνευσης μέσω των συνεργασιών με μουσικούς. Οι σύγχρονες τεχνολογίες ενισχύουν αυτές τις συνεργασίες, επιτρέποντας τη δημιουργία πρωτοποριακών και πολυσύνθετων έργων τέχνης και μουσικής. Μέσα από αυτές τις συνεργασίες, η τέχνη συνεχίζει να εμπνέει, να διευρύνει το κοινό και να επηρεάζει την κοινωνία, προσφέροντας μοναδικές και συγκλονιστικές εμπειρίες στους θεατές.

Συνολικά, οι ζωγράφοι που συνεργάστηκαν με μουσικούς απέδειξαν ότι η τέχνη δεν είναι απομονωμένη, αλλά ανοιχτή σε διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις. Οι συνεργασίες αυτές συνέβαλαν στην ενίσχυση της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της εξέλιξης των τεχνών.

Οι συνεργασίες μεταξύ εκπροσωπηστών ζωγράφων και μουσικών ή ατόμων επεξεργασίας ήχου παραμένουν ένας εξαιρετικά πολύτιμος τρόπος αλληλεπίδρασης και έμπνευσης στον κόσμο της τέχνης. Αυτές οι συνεργασίες μεταξύ διαφορετικών μορφών τέχνης διευρύνουν τα όρια της δημιουργικότητας και προάγουν την πολυπολιτισμικότητα του πολιτιστικού μας περιβάλλοντος. Τόσο οι καλλιτέχνες όσο και το κοινό εξελίσσονται μέσα από αυτές τις διεπιστημονικές συνεργασίες, εμπλουτίζοντας τον κόσμο μας με νέες αισθητικές και εμπειρίες.

Όπως η τέχνη αντανακλά τον πολύπλοκο κόσμο μας, έτσι και οι συνεργασίες μεταξύ ζωγράφων και μουσικών δημιουργούν πεδία έκφρασης που προσελκύουν τις αισθήσεις και τα συναισθήματά μας. Συνδέουν τον κόσμο των εικόνων με την κόσμο των ήχων, παρέχοντας μια συνεχή και πλούσια αφηγηματική εμπειρία που μαγνητίζει και κινεί την ανθρώπινη ψυχή.

Οι εξπρεσιονιστές ζωγράφοι που συνεργάζονται με μουσικούς διαμορφώνουν έναν πλούσιο πολιτισμικό διάλογο, αντλώντας έμπνευση από τις διαφορετικές καλλιτεχνικές προσεγγίσεις. Μέσα από αυτές τις συνεργασίες, γεννιούνται νέες ιδέες, επινοήσεις και ανακαλύψεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της τέχνης και της κουλτούρας. Έτσι, αντιλαμβανόμαστε πώς οι εξπρεσιονιστές ζωγράφοι συνεχίζουν να αναζητούν τα όρια της τέχνης, ενώ παράλληλα εμπλουτίζουν την ανθρώπινη εμπειρία με ανεξίτηλα καλλιτεχνικά μηνύματα. Οι συνεργασίες τους αντανακλούν την πολυπολιτισμική και πολυδιάστατη φύση της ανθρώπινης κοινωνίας και δημιουργούν γέφυρες που συνδέουν τις καρδιές και τις ψυχές μας.

Καθώς προχωράμε στον χρόνο, αναμένουμε με ανυπομονησία να δούμε ποια νέα συνεργασία θα προκύψει και πώς θα επιμηκύνει το νήμα της έμπνευσης ανάμεσα στον κόσμο της τέχνης και της μουσικής. Το φαινόμενο αυτό επισημαίνει τη σημασία της διασύνδεσης των τεχνών και της ανοιχτής συνεργασίας μεταξύ καλλιτεχνών διαφορετικών ειδικοτήτων. Οι δυναμικές συνεργασίες ανάμεσα στους εξπρεσιονιστές ζωγράφους και τους μουσικούς είναι πηγή έμπνευσης για όλους εμάς και μας υπενθυμίζουν την αναντικατάστατη αξία της τέχνης στην καθημερινή μας ζωή. Στο μέλλον, αναμένουμε ότι θα συνεχιστούν τέτοιες συνεργασίες, προωθώντας την ανάπτυξη και την εξέλιξη της τέχνης σε νέα, πρωτοποριακά επίπεδα.

Το σκεπτικό, η ιδέα, η διαδικασία, το χρονικό

Η αρχική ιδέα ήταν η απομάκρυνση από την περιγραφική απόδοση του πορτρέτου, από την αναγνωρισιμότητα του προσώπου και η εξερεύνηση της αφαιρετικής δυναμικής του. Έπειτα προστέθηκε η ιδέα του ήχου των πορτρέτων. Ξεκινώντας έγιναν κάποιες δοκιμαστικές ηχογραφήσεις με καθημερινά (εύκολα) μέσα όπως είναι το κινητό τηλέφωνο για να αντιληφθούμε αν είναι δυνατή η καταγραφή αυτών των ήχων. Ηχογραφήθηκαν πινέλα σε πανί με κουνελόκολα, κάρβουνο σε πανί και κάποια υλικά σε χοντρό χαρτί, όπως μαρκαδόροι, μολύβι, παστέλ. Οι πρώτες ηχογραφήσεις με το κινητό δεν ήταν αρκετά ικανοποιητικές. Έπειτα από συζητήσεις με μουσικούς προχωρήσαμε σε ηχογραφήσεις με μικρόφωνα. Χρησιμοποιήθηκαν δύο συσκευές ηχογράφησης με στέρεο μικρόφωνα, οι οποίες παραχωρήθηκαν από τους μουσικούς. Η κάθε συσκευή αποτελείται από δύο μικρόφωνα σε διάταξη XY, δηλαδή κατεύθυνση αριστερά και δεξιά. Επαναλάβαμε τη δοκιμαστική διαδικασία με τα ίδια υλικά και το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό. Οι ήχοι καταγράφονταν με ακρίβεια, καθαρότητα και με όλες τους τις λεπτομέρειες. Σε όλες τις ηχογραφήσεις υπήρχε η βοήθεια του μουσικού Παύλου Βάκαλου.

Αποφασίστηκε ότι σε κάθε πορτρέτο θα επιχειρείται ένας νέος πειραματισμός ως προς την επεξεργασία της δομής και της μορφολογίας (σύνθεση) του ήχου. Η ιδέα ήταν η δημιουργία πέντε υβριδικών έργων, πορτρέτα με τον ήχο τους και ένα έκτο το οποίο θα γινόταν ζωντανά τη μέρα της παρουσίασης.

Ακολουθούν τα έργα και οι ιδέες για τα ηχητικά των πορτρέτων.

1. «Παραμιλώντας» Ηχογράφηση της διαδικασίας και περιγραφή με ομιλία των υλικών τη στιγμή που χρησιμοποιούνται, επεξεργασία μόνο για την καθαρότητα των ήχων.

Οι επόμενες ηχογραφήσεις θα ήταν όλες χωρίς ομιλία αλλά με διαφορετική επεξεργασία ο καθένας.

2. «9 ώρες...» Ηχογράφηση των υλικών και τελικός ήχος όπως τα ακούμε στην πραγματικότητα, επεξεργασία μόνο για την καθαρότητα των ήχων.

3. «Αλέξανδρος, Άλεξ, GoA» Ξεκινάει ο πραγματικός ήχος και συνεχίζει με πειραματισμούς μέσο υπολογιστή, παραμορφώσεις πάνω στους βασικούς ήχους.

4. «Ήταν κάποτε, Ήχος» Από την αρχή υπάρχει επεξεργασία και πειραματισμοί στον ήχο από τον Παύλο Βάκαλο. Η ηχογράφηση έγινε με ζωντανή σύνδεση των μικροφώνων με τα μηχανήματα επεξεργασίας.

5. «Συνήθειες ήχων» Από την αρχή υπάρχει επεξεργασία και πειραματισμοί στον ήχο από τον Παύλο Βάκαλο. Η ηχογράφηση έγινε με ζωντανή σύνδεση των μικροφώνων με τα μηχανήματα επεξεργασίας.

Έπειτα από συζήτηση με το μουσικό Παύλο Βάκαλο, αποφασίστηκε, η δημιουργία ενός έκτου έργου το οποίο θα υλοποιηθεί ζωντανά τη μέρα της παρουσίασης. Ο καλλιτέχνης θα ζωγραφίζει, ταυτόχρονα θα υπάρχουν τα μικρόφωνα, τα οποία θα είναι συνδεδεμένα με υπολογιστή, μηχανήματα επεξεργασίας ήχου όπου ο Παύλος Βάκαλος θα μεταδίδει και θα επεξεργάζεται τους ήχους που λαμβάνει επιτόπου.

Η Ζωγραφική

Για τη ζωγραφική χρησιμοποιούνται τελάρα με πανί και κουνελόκολα. Τα χρώματα είναι πλαστικά, ακρυλικά, κάρβουνο και σπρέι. Κατά τη δημιουργία των πορτρέτων τα χρώματα δουλεύονται με πινέλα, χαράγματα με το πίσω μέρος του πινέλου, με το χέρι, με σφουγγάρια και με σπάτουλες.

Ο τρόπος απεικόνισης και η διαδικασία είναι εξπρεσιονιστικός. Η ζωγραφική διαδικασία είναι αρκετά γρήγορη. Υπάρχει αρκετή χειρονομία κατά τη δημιουργία η οποία είναι εμφανής και στο τελικό αποτέλεσμα.

Η θεματική είναι τα πορτρέτα, είναι φανταστικές φιγούρες που βασίζονται σε αυτοπροσωπογραφίες του καλλιτέχνη. Υπάρχει κάποια παραμόρφωση, αλλά είναι εμφανή τα χαρακτηριστικά των προσώπων. Ο χώρος όπου βρίσκονται είναι ένα φανταστικό τοπίο. Σε όλα τα πορτρέτα υπάρχει κείμενο ή λέξεις, όπου σε κάποια σημεία είναι εμφανές το τι γράφει, ενώ σε άλλα χάνεται και γίνεται δυσανάγνωστο. Μέσο της θεματικής του ο καλλιτέχνης θίγει προσωπικά αλλά και κοινωνικοπολιτικά προβλήματα τα οποία των απασχολούν. Με αυτό τον τρόπο η τεχνη λειτουργεί σε αυτόν σαν ένα είδος ψυχοθεραπείας, art therapy. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως αρκετά βοηθητική σε όλα τα θέματα που απασχολούν τον

καλλιτέχνη ήταν η συνεργασία με τον Παύλο Βάκαλο, όπου τα επικοινωνούσαν και τα μετέφραζαν σε τέχνη.

Ζωγραφική Εξπρεσιονισμός Παραμορφώσεις

Ο τρόπος απεικόνισης και η διαδικασία που χρησιμοποιείται στη ζωγραφική είναι εξπρεσιονιστικός, προσδίδοντας έμφαση στην έκφραση και στην απεικόνιση των συναισθημάτων και των αισθητικών αντιλήψεων. Η διαδικασία αυτή, παρόλο που απαιτεί μεγάλη επιδεξιότητα, είναι αρκετά γρήγορη καθώς ο καλλιτέχνης εκφράζει την έμπνευσή του με αυτοσχεδιασμό και απευθείας εφαρμογή των χρωμάτων και των σχημάτων στην επιφάνεια ζωγραφικής του. Κατά τη διαδικασία αυτή, η χειρονομία του καλλιτέχνη είναι εμφανής και αποτελεί σημαντικό στοιχείο της δημιουργίας, καθώς εκφράζει το πάθος και την ένταση που αποτυπώνονται στο τελικό έργο τέχνης. Η προσωπικότητα και η ατομική προσέγγιση του καλλιτέχνη αποτελούν επίσης σημαντικά στοιχεία της διαδικασίας, καθώς επιτρέπουν την εκφραστικότητα και την προβολή του προσωπικού του ύφους και του τρόπου σκέψης. Έτσι, η διαδικασία απεικόνισης στη ζωγραφική αποτελεί ένα συνδυασμό τεχνικής δεξιότητας και παραστατικού ταλέντου. Ο καλλιτέχνης, μέσω της απεικόνισης, προσπαθεί να μεταφέρει την ανθρώπινη εμπειρία, τις σκέψεις και τα συναισθήματα στον καμβά ή σε άλλη επιφάνεια. Η εξπρεσιονιστική προσέγγιση επιτρέπει την ελευθερία του καλλιτέχνη, να εκφράσει την προσωπική του άποψη και να απεικονίσει τον κόσμο με τον δικό του τρόπο. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης έντονων χρωμάτων, ακανόνιστων σχημάτων και παραμορφώσεων. Η ζωγραφική διαδικασία αποκτά έναν δυναμικό χαρακτήρα. Οι χρωστικές εφαρμόζονται με πινέλα, σπάτουλες, σφουγγαράκια ή ακόμη και με τα δάχτυλα του καλλιτέχνη, επιτρέποντας του να πειραματιστεί με την υφή και την κίνηση του χρώματος πάνω στην επιφάνεια. Αυτή η έντονη και ορατή χειρονομία συνεισφέρει στην αυθεντικότητα και την προσωπικότητα του έργου. Παράλληλα, η απεικόνιση μέσω της εξπρεσιονιστικής ζωγραφικής ενισχύει την αίσθηση της κίνησης και την ενέργεια που υπάρχει μέσα στο έργο. Οι γρήγορες και αναταραχώδεις κινήσεις του καλλιτέχνη συμβάλλουν στη δημιουργία ενός δυναμικού ρυθμού και της αίσθησης κίνησης στην επιφάνεια του έργου. Επιπλέον, η εμφανής χειρονομία κατά τη δημιουργία του έργου προσδίδει έναν πνευματικό διάλογο μεταξύ του καλλιτέχνη και της επιφάνειας. Οι αναταραχώδεις κινήσεις και οι στιγμές ηρεμίας αποτυπώνονται στον καμβά με τέτοιο τρόπο που αποκαλύπτουν την εσωτερική διάθεση και την ευαισθησία του καλλιτέχνη. Το αποτέλεσμα αυτής της εξπρεσιονιστικής διαδικασίας είναι ένα έργο τέχνης που προκαλεί συναισθηματική αντίδραση και αισθητική απόλαυση στον θεατή. Ο καλλιτέχνης δεν αποσκοπεί απλώς στην απεικόνιση του αντικειμένου ή του προσώπου, αλλά προσπαθεί να μεταφέρει την ενέργεια και τη ζωντάνια της στιγμής με εντυπωσιακό τρόπο. Τέλος, ο εξπρεσιονισμός στη ζωγραφική αποτελεί μια απελευθέρωση από τους παραδοσιακούς κανόνες και περιορισμούς. (David Sylvester, 2016, σ. 43, 44, 100, 104, 120,121) (Clement Greenberg, 2007)

Κατά τη στιγμή της δημιουργίας ο καλλιτέχνης απορροφάται από το έργο και τη δράση (ένταση) της δημιουργίας. Εκείνη τη στιγμή θα μπορούσαμε να πούμε πως γίνεται ένα με τα υλικά του. Επηρεάζονται κάποιες γραμμές του από τα ίδια τα υλικά. Ακόμα και η ίδια η φύση των υλικών, υγρά χρώματα μπορεί να επηρεάσει το έργο του. Εκείνη τη στιγμή ακόμα και οι ήχοι που παράγονται κατά τη δημιουργία παίζουν το ρόλο τους για την εξέλιξη του έργου του (Robert Hughes, 1991, σ. 398,400).

Οι ηχογραφήσεις

Για τις ηχογραφήσεις χρησιμοποιήθηκαν δύο συσκευές ηχογράφησης καρδιοειδών μικροφώνων. Οι συσκευές είναι η Zoom hn4 και η Tascam Dr40 οι οποίες φέρουν στερεοφωνικό μικρόφωνο σε διάταξη XY. Η ηχογράφηση έγινε σε ανάλυση 16bit και 44.1Khz. Η ανάλυση και η επεξεργασία των τελικών αποτελεσμάτων του ήχου έγινε σε περιβάλλον OS στο freeware πρόγραμμα Reaper. Η τεχνολογία ηχογράφησης που επιλέχθηκε είναι η XY, όπως αναφέρει ο Γιώργος Παπανικολάου στο (Τεχνολογία Ηχογραφήσεων, 1991, σελ.27)

«Η γωνία α που σχηματίζουν οι άξονες των δύο μικροφώνων μεταξύ τους συνήθως κυμαίνεται από 60° μέχρι 120° . Κάθε συγκεκριμένη εκλογή της γωνίας αυτής προσδιορίζει το πλάτος της “στερεοφωνικής εικόνας”. Η εκλογή της γωνίας αυτής είναι υποκειμενική και καθορίζεται από το μέγεθος της ηχητικής πηγής, την απόσταση από το ζευγάρι των μικροφώνων, καθώς και τις πολικές τους χαρακτηριστικές.

Κατά τη χρησιμοποίηση δύο καρδιοειδών μικροφώνων η γωνία α κυμαίνεται μεταξύ 90° και 120° και η απόσταση του συστήματος αυτού από την ηχητική πηγή είναι σχετικά μικρή. Συνήθως οι άξονες των δύο μικροφώνων σκοπεύουν σε σημεία που βρίσκονται κοντά στα άκρα της ηχητικής πηγής. Επειδή κατά την ηχοληψία με σύστημα XY καρδιοειδών ο λόγος του απευθείας ήχου προς την αντήχηση του χώρου είναι μεγάλος, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την απάλειψη κάποιων ανεπιθύμητων ηχητικών που προσπίπτουν από την πίσω περιοχή του συστήματος»¹ (Γιώργος Παπανικολάου, 1991, σ. 27)

Προβλήματα και δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε, ήταν αρχικά το πως θα στερεωθούν τα μικρόφωνα στα σημεία κοντά στο καμβά. Αυτό αντιμετωπίστηκε με ένα τρίποδα στο κάτω μέρος του τελάρου και ένα βραχίονα στο πάνω μέρος του καβαλέτου. Για να μη λερωθούν τα μικρόφωνα τα τυλίξαμε με πανί εκτός από το μπροστινό μέρος που λαμβάνουν τους ήχους. Για να αποφύγουμε τους εξωτερικούς ήχους οι τρεις πρώτες ηχογραφήσεις έγιναν σε εσωτερικό χώρο στο κτήμα του καλλιτέχνη. Δεν έγιναν σε στούντιο ηχογράφησης, παρόλα αυτά εκμεταλλευτήκαμε τους γύρω κοντινούς ήχους, όπως ο ήχος των πινέλων στο τραπέζι, το ανακάτεμα στα δοχεία νερού και χρωμάτων, η μπίλια από το σπρέι, τα ακουμπήσματα πινέλων στο τραπέζι και άλλοι ήχοι της διαδικασίας. Ακόμη υπήρχαν σε πολύ χαμηλή ένταση εξωτερικοί ήχοι από αυτοκίνητα και ζώα, οι οποίοι εξαλείφθηκαν στην επεξεργασία.

¹ Τεχνολογία Ηχογραφήσεων, Γιώργος Παπανικολάου, University Studio Press Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών, 1991. Σελ. 27

2.4 Στερεοφωνικές τεχνικές μικροφώνων.

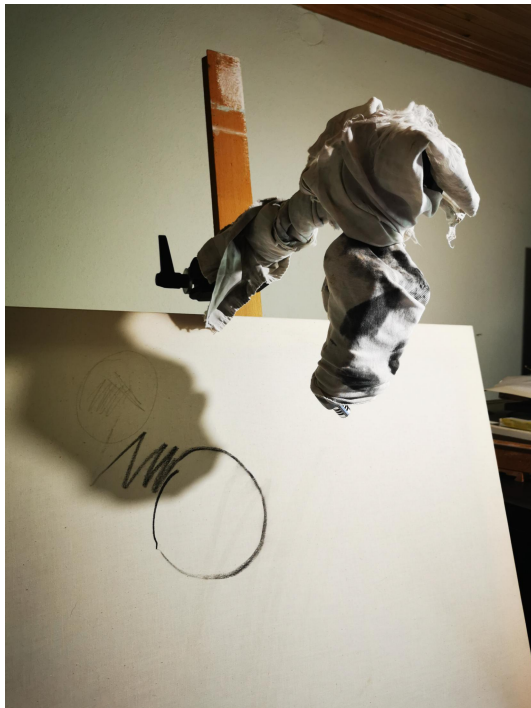
A) Συστήματα XY καρδιοειδών και υπερκαρδιοειδών μικροφώνων

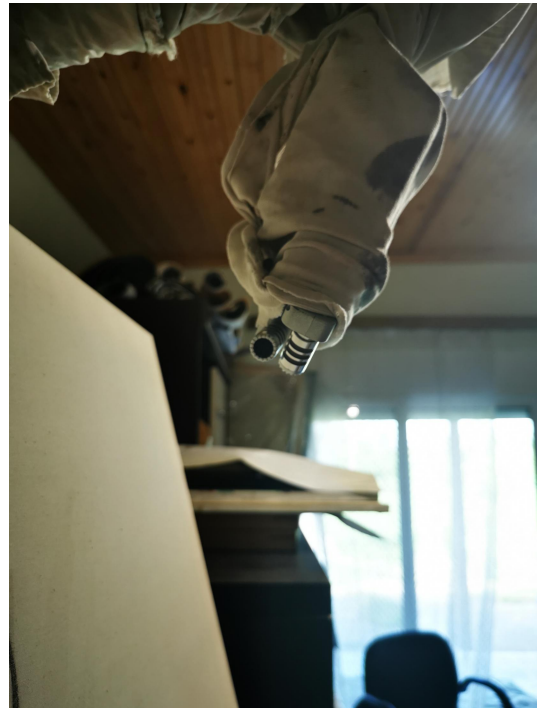
Εικ.1(αριστερά) Τελάρο με τα μικρόφωνα στο πάνω και κάτω μέρος καλημμένα με πανιά για να μη λερωθούν.

Εικ.2 (δεξιά) Μικρόφωνο στο κάτω μέρος του τελάρου καλυμμένο με πανί

Εικ.3 (αριστερά) Μικρόφωνο στο πάνω μέρος του τελάρου, στερεωμένο σε βραχίονα.

Εικ.4 (δεξιά) Μικρόφωνο στο πάνω μέρος του τελάρου καλυμμένο με πανί.

Ακολούθησαν δύο έργα με ζωντανή ηχογράφιση και επεξεργασία.

Στη ζωντανή ηχογράφιση και επεξεργασία έγιναν δύο πειραματισμοί. Παρόλα αυτά γίνανε κάποιες δοκιμές χωρίς χρώμα, δοκιμάζοντας τους ήχους, την απόσταση και θέση των μικροφώνων σε σχέση με τα ηχεία. Η διαδικασία έγινε σε εξωτερικό χώρο, με τη δυσκολία των παρεμφερών ήχων από το περιβάλλον, από ανθρώπινη ύπαρξη, αλλά και του αέρα. Στο πρώτο πειραματισμό χρησιμοποιήθηκαν τα ίδια μικρόφωνα με τις εσωτερικές ηχογραφήσεις, τοποθετημένα όμως από τη πίσω μεριά του τελάρου και συνδεδεμένα απευθείας σε κάρτα ήχου και στον υπολογιστή. Στην αρχή τα ηχεία μικροφώνιζαν, οπότε μεγαλώσαμε την απόσταση τους από τα μικρόφωνα. Η επεξεργασία γινόταν την ίδια στιγμή με μία μικρή καθυστέρηση κάποιων δευτερολέπτων. Τις παραμορφώσεις στους ήχους τις είχαμε προαποφασίσει και είναι ήχοι μεταλλικοί και ηλεκτρονικοί. Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιληφθήκαμε όταν ακούσαμε την ηχογράφιση ήταν ότι τα μικρόφωνα παίρνανε πίσω τον ήχο των ηχείων το οποίο επιλύθηκε κατά τη μετέπειτα επεξεργασία του τελικού ήχου. Στη δεύτερη ζωντανή, εξωτερική ηχογράφιση, χρησιμοποιήθηκαν δύο πυκνωτικά μικρόφωνα τοποθετημένα από τη μπροστινή μεριά του τελάρου, προσαρμοσμένα σε δικές τους βάσεις. Τα πυκνωτικά μικρόφωνα έκοβαν πολλούς από τους εξωτερικούς και τους μακρινούς. Το ότι τα τοποθετήσαμε από τη μπροστινή μεριά ήταν θετικό στο να μη τραβάνε ήχους πίσω από τα ηχεία (επιστροφή ήχου και μικροφωνισμοί). Και στις δύο περιπτώσεις έγινε (Soundcheck) δοκιμή της θέσης των ηχείων, της έντασης και του μπάσου.

Παρουσίαση έργων

Η παρουσίαση των έργων έγινε με δύο διαδικασίες. Η μία ήταν η παρουσίαση-έκθεση των έργων μαζί με τους ήχους τους και η δεύτερη ήταν ένα ζωντανό performance της δημιουργίας ενός ηχοπορτρέτου. Στο χώρο της έκθεσης υπήρχαν τρεις αίθουσες, μια μεγαλύτερη και δύο μικρότερες. Στη μεγάλη αίθουσα υπήρχαν τρία έργα και από ένα στις μικρές. Τοποθετήθηκαν ηχεία σε κάθε έργο συντονισμένα με τον αντίστοιχο ήχο. Για το λόγο ότι στην ίδια αίθουσα υπήρχαν τρία έργα σε κοντινή απόσταση, ακυρώσαμε τους ήχους από τα δύο. Συντονίσαμε τις εντάσεις των τελικών τριών ήχων έτσι ώστε όταν ο θεατής κοιτάει το αντίστοιχο έργο, να ακούει και τον αντίστοιχο ήχο. Στη δεύτερη διαδικασία της Performance, στήθηκε η παρουσίαση στον εξωτερικό χώρο του κτηρίου, μπροστά στην είσοδο. Χρησιμοποιήθηκαν για τη ζωγραφική ένα καβαλέτο, τελάρο, πλαστικά χρώματα, πινέλα, σπάτουλες, κάρβουνο και σπρέι, ενώ για τον ήχο τοποθετήθηκαν από τη μπροστινή μεριά του καβαλέτου δύο πυκνωτικά μικρόφωνα, ένα στην πάνω και ένα στην κάτω μεριά του τελάρου, αυτά ήταν συνδεδεμένα με τη κάρτα ήχου, τον υπολογιστή και τα ηχεία. Την ώρα την παρουσίασης ζητήθηκε από το κοινό να βρίσκεται σε μια συγκεκριμένη απόσταση και να τηρούν ησυχία.

Έγινε μία μικρή επεξηγηματική εισαγωγή πριν αρχίσει το performance. Λόγο της εξέτασης η διαδικασία έγινε σε δεκαπέντε λεπτά όπου και ολοκληρώθηκε το έργο. Ο Παύλος Βάκαλος επεξεργαζόταν και μετέδιδε ζωντανά τους ήχους ενώ εγώ ζωγράφιζα. Όταν τελείωσε η διαδικασία συνεχίσαμε στον εσωτερικό χώρο με τα υπόλοιπα έργα και συνομιλία με τους καθηγητές και το κοινό.

Εικ. 5 Διαδικασία ηχοπορτρέτων στους Ψαράδες Πρεσπών

Ο Ήχος των πορτρέτων

Η ηχητική δυναμική του εξπρεσιονιστικού πορτρέτου ήταν μια ανάγκη, γιατί είχαν εξερευνηθεί τα όρια της ζωγραφικής διαδικασίας σε μεγάλο βαθμό. Στην έρευνα των Ηχοπορτρέτων δημιουργήθηκαν πολλές ιδέες για τον ήχο που θα μπορούσε να συνδέεται με αυτά. Καταλήξαμε στα πέντε πορτρέτα όπου τα δύο από αυτά έχουν τους ατόφιους ήχους που παράγονται τη στιγμή της δημιουργίας και τα άλλα τρία έχουν ηλεκτροακουστικούς ήχους. Το τελικό αποτέλεσμα των ηλεκτρονικών ήχων δεν είναι μουσική, αλλά ένας ηλεκτρονικός καλλιτεχνικός ήχος.

Επεξεργασία του ήχου

Χρησιμοποιήθηκε το περιβάλλον και η γλωσσά προγραμματισμού SuperCollider για την ζωντανή ηχογράφηση και επεξεργασία των προερχόμενων από τον καμβά ήχων. Η τελική ανάλυση και μίξη έγινε σε περιβάλλον OS στο freeware πρόγραμμα Reaper.

Η φιλοσοφία

Η φιλοσοφία της ιδέας έχει να κάνει με τον εξπρεσιονισμό όπως αναφέραμε παραπάνω, τον αυτοσχεδιασμό στη ζωγραφική, αλλά και τον ήχο. Ένα σημαντικό κομμάτι είναι η συνεργασία των δύο καλλιτεχνών και η σύνδεση των δύο τεχνών τους. Πέρα από την παραγωγή ενός υβριδικού πειραματικού έργου υπάρχει και ο σκοπός της θεραπείας, από ότι απασχολεί τον καθένα σε κάθε στιγμή της δημιουργίας αλλά και γενικότερα. Οπότε όλη η διαδικασία της δημιουργίας έχει ένα τελικό αποτέλεσμα κάθαρσης, το οποίο συνδέεται και με το κομμάτι της επικοινωνίας των έργων.

Πως βλέπει την Τέχνη

Το βασικό μέσο έκφρασης του καλλιτέχνη είναι η ζωγραφική. Παρόλα αυτά πολλές φορές πειραματίζεται και με άλλα μέσα όπως η γλυπτική, η χαρακτική, το βίντεο, εγκαταστάσεις, σκηνογραφία και άλλα. Υπάρχει πάντα ενδιαφέρον για νέες μορφές τέχνης και πειραματισμούς. Η τέχνη είναι ένα μέσο δημιουργικής εκτόνωσης συναισθημάτων.

Η ζωγραφική για τον καλλιτέχνη

Στη ζωγραφική ο κύριος τρόπος έκφρασης είναι ο εξπρεσιονισμός. Αρκετές φορές όμως πειραματίζεται και με άλλες εκφάνσεις της ζωγραφικής. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της δουλειάς του είναι τα πορτρέτα και οι αυτοπροσωπογραφίες. Συνήθως υπάρχουν κάποιες παραμορφώσεις για να τονίσουν την ψυχική ένταση που θέλει να εκφράσει, αλλά και να βγάλει από μέσα του, αποτυπώνοντας τη στο καμβά του. Αρκετές φορές ζωγραφίζει τοπία, αλλά και λεπτομέρειες της φύσης. Αρκετά χρόνια ασχολείται με το graffiti όπου πέρα από γράμματα κάνει και χαρακτήρες. Ένα ακόμα σημαντικό κομμάτι της δουλειάς του είναι και τα sketchbook όπου πειραματίζεται με πολλές θεματικές, τον απασχολούν τα comic, τα artbook και η ανάμιξη κειμένου με ζωγραφική.

Ο Ήχος για τον καλλιτέχνη

Ο ήχος έχει απασχολήσει με κάποιους τρόπους παλαιότερα τον καλλιτέχνη, αλλά κυρίως με τη δημιουργία αντικειμένων ή οργάνων που παράγουν ήχους. Έχουν γίνει κάποιοι πειραματισμοί με νεροκολοκύθες. Δημιουργία κρουστών, μονόχορδου και ηχείου. Ακόμη, από τα παιδικά του χρόνια υπάρχει η συναναστροφή με μουσικούς και συγκροτήματα.

Βρισκόταν σε χώρους όπου δημιουργούνταν μουσική και στίχοι. Έχει βρεθεί σε περιοδείες συγκροτημάτων όπου ήταν βασικό μέλος της βοηθητικής ομάδας των συναυλιών. Κύρια ακούσματα του είναι Hip-hop, Reggae, Punk, ηλεκτρονική, αλλά και πολλά άλλα ακούσματα. Η ιδέα και η συνεργασία με τον Παύλο Βάκαλο οδηγεί σε νέους ηχητικούς δρόμους τον καλλιτέχνη. Σύνδεση του αναλογικού μέρους της ζωγραφικής με τον ψηφιακό ήχο.

Ο συνδυασμός ζωγραφικής και ήχου

Ο συνδυασμός της ζωγραφικής και του ήχου της είναι κάτι νέο, όπου πειραματίζεται με τα πορτρέτα και τον ήχο τους. Είναι μία σκέψη για τη δημιουργία ενός υβριδικού έργου το οποίο θα συνδυάζει τα κλασικά μέσα τέχνης με τη τεχνολογία. Η ηχογράφηση των ήχων μπορεί να μεταφέρει ακουστικά τον ακροατή στη στιγμή της δημιουργίας, ακόμη μπορεί να ενδυναμώσει τα ίδια τα πορτρέτα. Βάζοντας τον να παρατηρεί και να αντιλαμβάνεται εκείνη τη στιγμή, αλλά και την κατάσταση στην οποία μπαίνει ο καλλιτέχνης όταν δημιουργεί. Ο ήχος είναι υβριδικός μεταξύ του φυσικού ήχου των υλικών ζωγραφικής και της ζωντανής επεξεργασίας του. Υπάρχει πάντα αλληλεπίδραση των δυο καλλιτεχνών, λαμβάνει τους ήχους αλλά παρατηρεί και τις κινήσεις του ζωγράφου και την εξέλιξη του έργου. Ακόμη έχει ενδιαφέρον το να αγγίζουν τα έργα άτομα με ειδικές ανάγκες και κυρίως τυφλά. Είναι κάτι που έχει ενδιαφέρον, αλλά χρειάζεται αρκετή έρευνα το συγκεκριμένο ζήτημα. Στην έρευνα του συνδυασμού ήχου και ζωγραφικής βάλουμε κάποιους περιορισμούς στο κομμάτι της παραμόρφωσης των ήχων, θέλαμε να ακούγονται σε όλα τα έργα οι αυθεντικοί ήχοι των υλικών σε συνδυασμό με τις παραμορφώσεις. Παρόλα αυτά έχουν γίνει και συζητήσεις για καθολική παραμόρφωση τους, δίνοντας και περισσότερη ελευθερία στο μουσικό Παύλο Βάκαλο να πειραματιστεί.

Διδασκαλία-διδακτική

Ως προς το κομμάτι της διδασκαλίας στα σχολεία, θα μπορούσε να γίνεται μία εισαγωγή για σύγχρονες μορφές τέχνης και για συνεργασίες διαφόρων μορφών τέχνης.

Στο εργαστήριο μαζί με τον Παύλο Βάκαλο έγιναν κάποιες δοκιμές ηχογραφήσεις υλικών που χρησιμοποιούν τα παιδιά στα σχολεία. Αυτά τα υλικά ήταν μολύβι, κάρβουνο, μαρκαδόροι, ξυλομπογιές, λαδοπαστέλ, ξηροπαστέλ και διάφορα πινέλα με ακουαρέλες (νερομπογιές) και τέμπερες. Όλα δοκιμάστηκαν σε χοντρό χαρτί, αλλά και σε Α4 σελίδες. Οι ηχογραφήσεις κατέγραψαν τους ήχους, αλλά υπήρχε το πρόβλημα ότι ήταν αρκετά όμοιοι μεταξύ τους. Αντίστοιχα θα μπορούσε να γίνει ένα διαθεματικό μάθημα στα σχολεία σε συνεργασία των εικαστικών και της μουσικής κάνοντας διάφορες ηχογραφήσεις με τα παιδιά. Ακόμη θα μπορούσε να γίνει και μία παρουσίαση της δουλειάς μας μαζί με live performance.

“Η εικαστική και η μουσική έκφραση αποτελούν γλώσσες παγκόσμιες, που ξεπερνούν ατομικές διαφορές σε επίπεδο κοινωνικό, πολιτισμικό και μαθησιακό. Υπάρχει μια εσωτερική σχέση μεταξύ των γραμμών, των σχημάτων, των χρωμάτων και των μουσικών ήχων. Από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα ξεκίνησε η αλληλεπίδραση μουσικής και οπτικής τέχνης (Maur, 1999). Ο Kandinsky σχολιάζει στο πλαίσιο του συγγράμματός του *Effect of Colour* (1911): «Το χρώμα είναι τα πλήκτρα, τα μάτια είναι τα σφυριά, η ψυχή είναι το πιάνο με πολλές χορδές. Ο καλλιτέχνης είναι το χέρι που παίζει, ακουμπώντας επίτηδες το ένα ή το άλλο πλήκτρο, για να προ καλέσει δονήσεις στην ψυχή» (Hershel, 1984). Η δημιουργική φύση των δύο κλάδων είναι εμφανής στην πιο πάνω παράθεση. Η δημιουργία ενός πρωτότυπου έργου – τέχνης ή μουσικής– απαιτεί ένα σύνολο δεξιοτήτων, όπως φαντασία, ρίσκο, λήψη αποφάσεων, επίλυση προβλημάτων.”² (Θεανώ Κουτσουπίδου & Βασιλική Λαμπίτση, 2010)

² Διαθεματικότητα και αφήγηση στην Εικαστική και Μουσική Αγωγή: Διασχολικά σχέδια εργασίας για το Δημοτικό Σχολείο, 2010, Θεανώ Κουτσουπίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Βασιλική Λαμπίτση, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολική Σύμβουλος Π.Ε

Συμπεράσματα

Τα ηχοπορτρέτα είναι ένα υβριδικό πειραματικό έργο. Ο ήχος που εντάχθηκε στα εξπρεσιονιστικά πορτρέτα του καλλιτέχνη ενδυναμώνει τα έργα. Αντίστοιχα κατά τη live performance παρουσίαση της διαδικασίας η μία μορφή τέχνης ενδυναμώνει την άλλη. Η συνεργασία μεταξύ των δύο καλλιτεχνών, μέσω συζητήσεων και πειραματισμών είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία αυτών των έξι έργων. Ακόμη η συνεργασία και η δημιουργία των έργων είχε ένα ρόλο κάθαρσης, καθώς εκφράζονταν εσωτερικά συναισθήματα των δύο καλλιτεχνών, ο καθένας με το μέσο του. Τέλος τα ηχοπορτρέτα μπορούν να έχουν εξέλιξη καθώς ήδη έχουν γίνει περαιτέρω πειραματισμοί με διαφορετικούς ήχους επεξεργασίας και ενισχύοντας τη performance με άλλα μέσα, όπως μάσκες ή και συνοδεία χορού.

Η ζωγραφική έχει ήχο.

Βιβλιογραφία

-Clement Greenberg (2007) “ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ” "Art and Culture: Critical Essays" εκδόσεις Νεφέλη

-David Sylvester (1975-2016) “Η ΩΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ FRANCIS BACON” εκδόσεις Άγρα

-Robert Hughes (1991) "The Shock of the New" Εκδόσεις BBC Books

-Τεχνολογία Ηχογραφήσεων, 1991, Γιώργος Παπανικολάου, University Studio Press
Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών

-Expressionism in Art, 1977, Wolf-Dieter Dube, Oxford University press

-Arnold Schoenberg and Wassily Kandinsky: The Study of the Relationship between Arnold Schoenberg and Wassily Kandinsky during Schoenberg's Expressionist Period, Sohee Kim, 2011, LAP LAMBERT Academic Publishing

-Πειραματική Μουσική Με πρόλογο από τον Brian Eno, 1999, Michael Nyman, 8 Εκδόσεις οκτώ

-Unpainted Picture, 2000, Εμίλ Νόλντε, Prof. Dr Thomas Knubben, Tilman Osterwold

-Hershell, C. B. (1984). Theories of Modern Art: A Source Book by Artists and Critics. University of California Press

-Maur, K. V. (1999). The Sound of Painting (trans. J. W. Gabriel). London: Prestel Verlag

Βιβλιογραφία σε ηλεκτρονική μορφή

-Live electronic music

Ανακτήθηκε από https://en.wikipedia.org/wiki/Live_electronic_music

-Granular synthesis, Output Mag

Ανακτήθηκε από <https://output.com/blog/granular-synthesis-basics-guide-portal>

-wikipedia, Ερίκ Σατί

Ανακτήθηκε από

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%81%CE%AF%CE%BA_%CE%A3%CE%B1%CF%84%CE%AF

-Άρθρο. Διαθεματικότητα και αφήγηση στην Εικαστική και Μουσική Αγωγή: Διασχολικά σχέδια εργασίας για το Δημοτικό Σχολείο, 2010, Θεανώ Κουτσοπίδου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Βασιλική Λαμπίτση, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολική Σύμβουλος Π.Ε Ανακτήθηκε από <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teychos16/069-083.pdf>